

Даница Димитријевић

ЕУРИДИКА

Било је касно поподне када је стигао у Београд. Већ неко време раздирала га је носталгија. Погледао би се у огледалу и сваки пут у свом одразу угледао дубоку сету, коју други нису примећивали. Чак ни на послу, јер је и тамо успевао да се „заштити од света“ лажном заинтересованошћу за колеге или неуморним, усамљеничким радом у лабораторији, секвенцирајући низове протеина и тражећи у њима подударности које би му помогле да дође до правих закључака.

Страсно је истраживао тајне ћелије и механизме који је деле, па живот буја или се гаси, чинило се једнако страсно као што је и Њу волео, мада, сада то зна, можда не довољно страсно, не онако како је требало. Нехотице се сети оне магле у Венецији и како су им се чинили необични пролазници који су израђали из густих белих облака, а пред њима се отварају пусти тргови, мостови са једва видљивим каналима и јарко осветљене трговине чија је светлост била млечно бела док су њих двоје покушавали да ходајући нешто исправе и закрпе.

Сада је већ познавао све „облике“ носталгије. Онај њен благи трептај када је било довољно да телефонира некоме, или да прегледа фотографије, па да жудња мине, и ону грозницу пред пут, треперење у телу које зна да ће наредних дана све бити другачије и да ће он бити исти онај дечак из времена када је још увек био цео.

Размишљао је о томе током лета и питао се да ли је мајка ставила јелку у француски прозор и да ли ће, кроз неки сат,

кад из таксија изађе пред добро познату капију, прво угледати осветљено дрвце. Онда се сети тавана где је мајка сигурно пресвукла постељину и ноћи када су се звезде спуштале на покриваче, мириса кафе изјутра и њеног тек пробуђеног лица док трља велике смеђе очи.

Чуо је звук звона који означава слетање. Опет тај трептај у срцу. Тип до њега тихо је хркао. Жена с леве стране читала је неко јефтино папирно издање. Зурио је нетремице у црвена неонска слова која су показивала излаз. Пола сата касније покупио је кофер са покретне траке и пожурио напоље.

Уз ивичњак је било паркирано неколико аутомобила. Упаљених мотора чекали су на мразу који је пуцкетао под обућом њихових промрзлих возача. Удахнуо је с олакшањем и гурнуо кофер напред. Тада ју је спазио. Девојка је стајала неколико метара даље, одевена сувише лагано за то доба године. Била је висока и танка, веома беле пути и дуге смеђе косе која јој је падала низ леђа. Мора да је била студенткиња у неком од европских градова, на мршавој стипендији, и да се враћала кући за Божић. Подсетила га је на њега самог када је пре више од двадесет година отишао у свет да студира и на године болног прилагођавања. Понудио је да је повезе тамо куда се упутила. Посматрала га је неколико тренутака као да нешто проверава. Онда је, без речи, пристала.

Таксиста са лицем старца мрзовољно је паковао њихове кофере у пртљажник, потом се кожа на његовом лицу још више намрешкала, а када девојчин кофер није стао позади, па је морао да га стави на предње седиште, лице му је попримило израз бесног пса.

Девојка је изговорила назив једног од оних сиромашних предграђа које је знао само по имену. Чуо је механички звук мотора и ускоро су пловили залеђеном војвођанском равницом.

Иако је таксиста још увек био млад, лице му је било изборано и широко, што му је давало чудно отуђен и измучен изглед. Извесно је ту, пред аеродромском зградом, свакога дана чекао путнике, па прелазио реку и возио их на њихова одређишта у различитим деловима града које је познавао као сопствени длан. Мора да је ћутке слушао исповести свих тих безимених људи који су дан и ноћ пролазили кроз његов такси као кроз неку лађу широких бокова, вукући са собом ковчеге голих потрепштина, нештољених страсти, махнитог кајања и неуморног, безумног надања.

Певушио је неку сетну и веселу цез мелодију, а онда опазио како се музика појачава и испуњава ауто својом свежином. Мелодија која је допирала са радија била је ведра и полетна. „*You make me feel so young, you make me feel there are songs to be sung...*“ Ох, могао би и у паклу да слуша Синатру, помислио је.

Таксиста је нагло скренуо удесно и девојчини прсти нехотице су дотакли његове. Њен додир био је леден као смрт и он се изненади присношћу коју је наједном осетио према крхкој незнанки која је седела до њега, тиха као сенка.

Прешли су јарко осветљени мост који је као паукова мрежа висео над безданом у којем нису видели реку већ само таму и гомиле леда по ободима. Онда су скренули десно, напредовали су полако кроз празничну гужву на Сајму, а затим се упутили ка удаљеним и промрзлим деловима града у којима није било божићног осветљења. Поглед му се заустави на таксистином отромбољеном лицу и наједном осети некакву nelaгодност због тог безизражајног погледа, због града окованог ледом и девојчиног тужног бледила. Али га весела мелодија поново охрабри и његово срце поскочи од жеље да загрли девојку, да је спасе од неке нејасне претње коју је осећао у сваком покрету њених руку и начину на који се трудила да избегне његов поглед.

Ауто је сада убрзавао јер на овом делу пута није било гужве, журио је широким булеваром између солитера безличне бетонске архитектуре, поред осветљених радњи и пролазника који су крупним корацима журили у склониште својих домова. Ох, када би ова возња могла да траје заувек он би слушао срце те девојке како убрзано куца, и њене уздахе под силином његових пољубаца, и његова љубав загрејала би те вечно хладне руке, вратила би боју у бледе образе, и ходали би заједно златним долинама оног пролећа када ју је обожавао песмом, а она му се предавала, чедно и недужно, његова богиња, изгубљена у наборима времена, јер била је веома стара та љубав и, знао је то, испуњена чежњом.

Стигли су до предграђа са низовима двоспратних зграда и неспретно спакованим дрвима за огрев, мирисом угља и неком нејасном језом која зјапи из старих, запуштених прозора. Ауто је ишао узбрдо, с муком је савладао то узвишење прекривено маглом које се као хумка надвијало над градом, а затим се зауставио. Девојка је отворила врата и хитро искорачила, видео је таксисту обешеног лица како јој пружа кофер, точкове кофера како ударају по залеђеном асфалту и њену усамљену фигуру

како жури ка тами улаза пре него што је могао да је упита за име или каже нешто важно.

Хтео је да викне за њом, да преокрене токове, али је одурни таксиста већ возио даље, док му се срце пунило тескобом и чело попуњавало борама. Пролазили су сада кроз неку ледену шуму, пусту и изгубљену у свести града, и учини му се да се једна грана ломи попут хромозома који се кидају док се ћелија неуморно дели. Песма је ођедном утихнула. У ауту је било непријатно хладно, али се он није усуђивао да ишта каже, нити начини било какав шум који би могао разљутити таксисту усахлог лица, јер је знао да то није човек већ некакав бесни пас који га по овој замршеној мрежи улица, из гротла сећања, води једино могућим путем назад, у срце града.

НЕДЕЉНИ РУЧАК

Отац је умро око подне. Био је прикључен на инфузију у коју је убризган морфијум. Капи су споро падале кроз уски отвор боце. Очево дисање се проредило и када је наредни удах изостао, срце му се испунило неком нејасном љутњом и тескобом која је тражила разрешење. Требало је сада све организовати, и најзад, тај проклети ручак.

На дан сахране, златне јесење боје шуме снажно су га мамиле и када се све завршило и отац већ био у сигурним рукама погребника, упутио се тамо, у тај мозаик црвених и смеђих нијанси осветљен благим сунцем. Прошао је поред низа истоветних кућа у суседству, захвалан што није морао да се суочи с љубопитљивим погледима и питањима.

Кренуо је узбрдо. Под ногама му је, попут опомене, шуштало лишће. С оцем није разговарао све време његове болести. Није га обилазио, избегавао је и да га позове. Чинило му се да је сад, пред крај, отац постао зао. У неколико наврата га је вређао, као и све друге који су га посећивали. Лако би он преко тога прешао да није у очевим речима препознавао и зрно истине, која га је тиштала и истовремено снажила његову већ постојећу нетрпељивост.

Али све је почело много раније, док је још био младић. Отац није толерисао ни најмању фриволност, све је морало да буде сврховито и посвећено раду. Није било места за теревенке, касне повратке, сумњива дружења. Ипак, било је ту нешто

дубље у вези са оцем што га је поражавало. Чинило му се да је то очев огромни его, који је он тако волео као дечачић јер му је уливао некакву дивљу храброст и самопоуздање, а који му је сада постао претња, као и њихови бескрајни разговори који су га изнуривали.

Мајка је за оца увек остала странкиња. Заправо, чудило га је како су се уопште сусрели тај црногорски син са Његуша и строго протестантски васпитана Швајцаркиња и шта су то делили оно кратко време док су били у браку. Могао је да их разуме обоје, али док је оца страшно волео, и љуто мрзео, према мајци је био равнодушан и имао некакав послован, сведен однос. Чинило му се да отац код њега није могао да прихвати управо оно што је наследио од мајке, шкртост у осећањима, претерану практичност и пословност.

Залазио је све дубље у шуму. Била је пространа и протезала се на једну страну све до фарми и ергела коња, а на другу од ауто-пута до села испод старе тврђаве. Стаза се сада рачвала у два путељака. Скренуо је десно. Ићи ће до ловачког дома, кроз три кланца, до врха брда, па онда назад. Када је био дете, отац га је сваког викенда водио до узвишења. Ох, како је могао све то да заборави! Топле ноћи на Корчули и мали роштиљ на којем су пекли рибу... Његови другари, а отац је увек позивао и осталу децу да им се придруже, ронили су и потапали један другог, остављали мокре трагове на топлим морским стенама. Отац би кувао за све. Сетивши се тога, осмехнуо се у себи. Затим осетио туп бол кајања.

Већ је избио на пропланак иза првог кланца. Било је златно послеподне топлот јесењег дана и сунце је обасјавало падину на којој су борови и смреке штрчали увис попут неспретних, поспаних војника, који се горе, у висинама сударају. Са десне стране било је Брдо, са леве, у даљини, био је град, мирисало је на траву, на влагу и мека маховинаста узглавља. Лишће храстова је благо треперило, и у тоновима ваздуха било је нечег чудесног и варљивог. Ходао је механички, дугим, сигурним корацима, тако да умало није ни опазио да ловачке куће нема на месту где би морала да буде, где је стајала већ тридесет година. Мора да је начинио некакву бесмислену грешку ходајући тако безглаво, препуштајући се мислима. Покушавао је да се сети куда је све прошао. Тамо где се стаза рачвала на три стазице, ... али не, није се сећао да је уопште прошао поред места где се стаза рачвала и где је стајала ознака за надморску висину. На неки начин, та му

је забуна постајала и смешна јер је ту шуму познавао као сопствени џеп, и сама мисао да би се у њој могао изгубити испуњавала га је неверицом и подсмехом.

Хођао је сада брже, као опчињен, између дрвећа које је међу собом размењивало нејасне поруке, кроз тамне сенке стабала, и чинило му се да се после сваког новог кланца и сваког пропланка пред њим појављују нове, неоткривене стазе. Ваздух је постајао све гушћи, лепљив и влажан, као да нека моћна подземна река напаја корење дрвећа.

Ишао је по десном ободу лавиринта а онда закорачио напред, у средиште таме. Гласови, шапат, сви звуци и сва светлост слили су се у ту влажну и топлу унутрашњост од чијег пулсирања, чинило се, цео свет звони и подрхтава. Шума се склапала и расклапала око њега по неком распореду који је немогуће одгонетнути. Огромна дебла и крошње скоро су сасвим заклањали сунчеву светлост, док се он, сићушан, провлачио између густих лијана и растиња. Шума га је, попут огромне тропске змије, обмотавала и стезала у снажан загрљај. Велики модри лептирови ројили су се по дрвећу, док су се дивљи цветови нежно растварали. Опојан ваздух пунио му је ноздрве, и он осети како му неки неприродан умор савладава удове.

Сместио се у шупљину једног дрвета. Сан му се крадомнице навлачио на капке док је, склупчан у пукотини, слушао како капи воде, тешке и отровне, падају са врхова лишћа. Испунила га је нека анђеоска благост.

Било је тихо када се пренуо из сна. Сенке су сасвим нестале. Питао се колико је могло проћи времена од када је уснуо, и колико већ лута овим простором, за који је веровао да га добро познаје, да су све стазе ове шуме непогрешиво уцртане у његову свест.

Спуштао се сада, лако, једном стрмом стазом, а затим савио десно, кроз шуму и низ падину, преко смеђег покривача од лишћа. Звук воде га је обрадовао. Умио се. Био му је познат овај терен и у сваком дрвету видео је путоказ. Наставио је право пратећи поток, све док није избио на обод шуме, пред прве сеоске куће.

Мора да је направио широк круг, јер сада је могао да види врхове градских кровова и чује потмуло тутњање ауто-пута. Журио је према својој кући по искривљеној путањи времена, дечак, гологлав, чио, док се сунце златило на обронцима Алпа. Знао је да га чекају. Недељни ручак се не пропушта.